

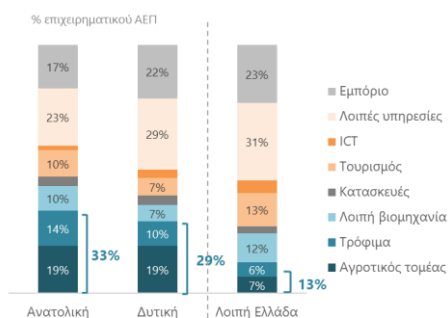
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Πελοπόννησος και Δυτική Ελλάδα: Συνθέτοντας τοπικά σημεία υπεροχής σε πυλώνες ανάπτυξης

Με τη χαρτογράφηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των ευκαιριών για τις περιφέρειες της Πελοποννήσου και της Δυτικής Ελλάδας, η Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας εγκαινιάζει τη νέα σειρά μελετών «Δρόμοι Περιφερειακής Ανάπτυξης». Βασικό συμπέρασμα της ανάλυσης είναι ότι η περιοχή βασιζόμενη σε τοπικά σημεία υπεροχής, τα οποία την έχουν κατ' επανάληψη αναδείξει σε κοιτίδα δημιουργίας, μπορεί εκ νέου να τα αξιοποιήσει για να εδραιώσει μια σύγχρονη βάση ανάπτυξης, απελευθερώνοντας παράλληλα δευτερογενείς επιδράσεις ανόδου στο σύνολο της οικονομίας.

Σύνθεση επιχειρηματικού τομέα περιοχής

* εκτός δημόσιου τομέα και ενέργειας
** Δυτική: Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία
Ανατολική: Αργολίδα, Αρκαδία, Κορινθία, Λοκωνίδα, Μεσσηνία

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

Με συνεισφορά της τάξης του 10% στο επιχειρηματικό ΑΕΠ της Ελλάδας, η περιοχή Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μια μέση εικόνα σε όρους κατά κεφαλήν εισοδήματος, ωστόσο η πορεία της κατά την τελευταία 20ετία φανερώνει σημάδια δυσκολίας να ακολουθήσει πλήρως την ανοδική τάση της χώρας. Η εικόνα αυτή μοιάζει ασύμβατη με την ιστορική εξέλιξη της περιοχής, η οποία έχει πολλάκις αποτελέσει προπύργιο ανάπτυξης και εξωστρέφειας για την Ελλάδα. Από κοιτίδα του πρώτου πολιτισμού σε ελλαδικό έδαφος, μέχρι τον τόπο γέννησης των Ολυμπιακών Αγώνων, και μέχρι το σημείο εκκίνησης του σύγχρονου ελληνικού κράτους, η περιοχή αυτή συνεχώς αποδεικνύει ότι διαθέτει διαχρονικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που της επιτρέπουν να ξεχωρίζει σε

διαφορετικές ιστορικές συγκυρίες, δίνοντας στον όρο «Ελλάδα» παγκόσμια εμβέλεια. Συγκεκριμένα, συνδυάζοντας (i) εύφορη γη και (ii) ευνοϊκή γεωγραφική θέση, η περιοχή αυτή καταφέρνει να παράγει σταθερά (iii) πολιτισμό και (iv) καινοτομία.

Υπό αυτό το πλαίσιο, το ερώτημα είναι αν μπορούν αυτά τα 4 σημεία υπεροχής να ενωθούν ξανά στο σημερινό οικονομικό γίγνεσθαι και να λειτουργήσουν ως πυλώνες μεσοπρόθεσμης ανάπτυξης, προσδίδοντας στην περιοχή δυναμική επανεκκίνηση με έμφαση στον εξωστρεφή της χαρακτήρα.

Μερίδιο αγροτικού τομέα Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας στη χώρα

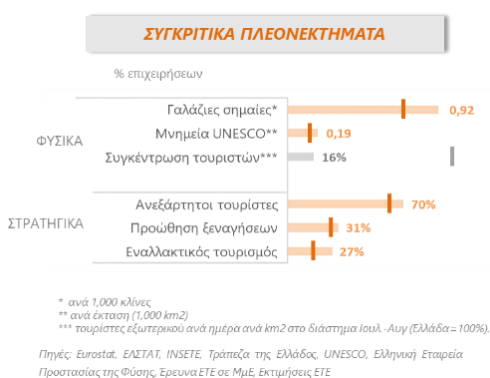

* μ.ο. περιόδων για αντιστάθμιση υψηλής μεταβλητότητας
Πηγές: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, Comtrade, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

- Η εύφορη γη μπορεί να λειτουργήσει ως εξαγωγική βάση τροφίμων: Σταθερά πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της περιοχής έχει ο αγροδιατροφικός τομέας (καλύπτοντας το 1/3 της παραγωγικής δραστηριότητας, έναντι 13% κατά μέσο όρο στην υπόλοιπη Ελλάδα). Παράγοντας το 35-40% της εγχώριας παραγωγής, η ευφορία της περιοχής επίσης επιβεβαιώνεται από την ευρύτητα των προϊόντων γεωργίας και κτηνοτροφίας που παράγει, με κυρίαρχα το ελαιόλαδο, τα φρούτα-λαχανικά και την ιχθυοκαλλιέργεια. Περαιτέρω ευκαιρίες για εξαγωγές υψηλής προστιθέμενης αξίας έγκεινται στην άμβλυνση διαρθρωτικών

αδυναμιών του πρωτογενούς τομέα της Ελλάδας (σε όρους εκπαίδευσης, εμπορικής αξιοποίησης συνεταιρισμών, τυποποίησης, branding, R&D). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ενίσχυση τυποποίησης στο ελαιόλαδο (με μόλις το 30% των εξαγωγών να εξάγεται σήμερα τυποποιημένο).

- *Η αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης απαιτεί υποδομές:* Η συγκυρία που διανύουμε είναι καίρια για τις υποδομές, καθώς η υψηλή διαθεσιμότητα ευρωπαϊκών πόρων αποτελεί μοναδική ευκαιρία για να καλυφθεί σημαντικό μέρος του κενού υποδομών που δημιουργήθηκε στα χρόνια της κρίσης. Με την περιοχή να έχει απορροφήσει την τελευταία 20ετία επενδύσεις υποδομών ανά έκταση οριακά χαμηλότερες του εθνικού μέσου όρου, το κενό είναι και εδώ ορατό. Πέρα από τις βασικές υποδομές (άρδευση, διαχείριση απορριμμάτων κτλ), οι σχεδιαζόμενες επενδύσεις σε μεταφορές (λιμάνια, μαρίνες, αυτοκινητόδρομοι, σιδηροδρομικές συνδέσεις) εκτιμάται ότι θα έχουν την υψηλότερη ευεργετική επίδραση στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, ενώ πράσινη ενέργεια (και αποθήκευση αυτής) και ευρυζωνικότητα θα έχουν επίσης θετικές αποδόσεις.

- *Ο πολιτισμός του παρελθόντος μπορεί να λειτουργήσει ως μαγνήτης εναλλακτικού τουρισμού:* Σε αντίθεση με την πρωταγωνιστική θέση στην πρωτογενή παραγωγή, ο τουριστικός τομέας της περιοχής εμφανίζει σχετική υστέρηση και χαμηλή εξωστρέφεια (καλύπτοντας το 6-7% των συνολικών διανυκτερεύσεων χώρας και μόλις το 3% των διανυκτερεύσεων εξωτερικού). Η πολιτιστική κληρονομιά (συγκεντρώνοντας 5 από τα 18 μνημεία UNESCO της χώρας) και τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής (γαλάζιες σημαίες, κοντινά

νησιά, φύση) συνθέτουν ένα μωσαϊκό που μπορεί να αποτελέσει την βάση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (όπως πολιτιστικός, ναυτικός, οινοτουρισμός, αθλητικός), με οφέλη σε όρους επέκτασης τουριστικής περιόδου και αυξημένης δαπάνης. Παράλληλα, στρατηγικό πλεονέκτημα σε αυτή την προσπάθεια είναι η απουσία κορεσμού (σε συνδυασμό με τη χαμηλή εξάρτηση από πρακτορεία και μαζικό τουρισμό) δίνοντας την ευκαιρία η περιοχή να τοποθετηθεί σωστά στην υψηλής δαπάνης διεθνή τουριστική αγορά.

- *Η εμπορική αξιοποίηση της καινοτομίας αποτελεί το στοίχημα του σήμερα:* Σε αντιστοιχία με την ιστορική της πορεία, η περιοχή συνεχίζει να παράγει πρωτογενή καινοτομία, με την Πάτρα να αποτελεί τον πυρήνα της ερευνητικής δραστηριότητας. Ωστόσο, ενώ η περιοχή συνολικά έχει παρόμοιο ποσοστό πρωτογενούς R&D με την Ελλάδα ως ποσοστό του ΑΕΠ, η εμπορική αξιοποίησή της παραμένει σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα (με το επιχειρηματικό R&D σχεδόν στο 1/2 της Ελλάδας, σε όρους ποσοστού στο ΑΕΠ).

Καθένας από τους τέσσερις παραπάνω πυλώνες μπορεί να δώσει αναπτυξιακή ώθηση στην περιοχή Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας, ενώ η παράλληλη ανάδειξή τους μπορεί να προσφέρει εκρηκτική άνοδο στην τοπική οικονομία λόγω των σημαντικών συνεργειών που προκύπτουν. Ενδεικτικά, η αναβάθμιση υποδομών στηρίζει τόσο τον τουρισμό (προσβασιμότητα) όσο και την εξαγωγική δραστηριότητα (συνδυασμένες μεταφορές), ενώ η χρήση τεχνολογίας στη γεωργική παραγωγή μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερης προστιθέμενης αξίας τρόφιμα. Επιπλέον, αυτή η βάση ανάπτυξης των 4 κλάδων με τη σειρά της αναμένεται να απελευθερώσει δευτερογενείς επιδράσεις σε ένα ευρύ φάσμα

δραστηριοτήτων (λοιπή βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες, κατασκευές) στηρίζοντας συνολικά την τοπική αλλά και την εγχώρια οικονομία.

ΟΙ ΚΡΙΣΙΜΟΙ ΚΑΤΑΛΥΤΕΣ

Διάθεση για επενδύσεις

υψηλότερη σε σχέση με προηγούμενη τριετία, % τομέα ΜμΕ

Πηγές: Έρευνα ΕΤΕ σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Κρίσιμοι καταλύτες για να ανασυσταθεί το «αναπτυξιακό παζλ» της περιοχής είναι οι επενδύσεις (επιχειρηματικές και υποδομών) και η διάθεση για συνεργασία (μεταξύ των επιχειρήσεων αλλά και ανάμεσα σε επιχειρήσεις, ακαδημαϊκό χώρο και Πολιτεία). Συνεπώς, εξαιρετικά ευοίωνα για το μέλλον είναι το γεγονός ότι τα δύο αυτά στοιχεία παρουσιάζουν, βάσει δεδομένων από τις έρευνες της ΕΤΕ, φανερά σημάδια αφύπνισης στη χώρα μας και εμφατικά στην εν λόγω περιοχή (με σχεδόν το 1/2 του επιχειρηματικού τομέα να αυξάνει τις επενδύσεις του κατά την επόμενη τριετία, έναντι 1/3 για τη λοιπή Ελλάδα). Μετατρέποντας τη διάθεση αυτή σε επενδύσεις και συνεργατικά σχήματα, η Πελοπόννησος και η Δυτική Ελλάδα μπορούν να αξιοποιήσουν τα φυσικά συγκριτικά τους πλεονεκτήματα και να ξεκινήσουν μία νέα τροχιά δυναμικής ανάπτυξης, δημιουργίας και εξωστρέφειας.

Η μελέτη μπορεί να ανευρεθεί στην ιστοσελίδα του Ομίλου της ΕΤΕ στην ενότητα Μελέτες και Οικονομικές Αναλύσεις (κατηγορία Ελληνική Επιχειρηματικότητα): <https://www.nbg.gr/el/omilos/meletes-oikonomikes-analuseis/reports/perif-may-2023>

Αθήνα, 24 Μαΐου 2023